

vaša šala in smrtna nesreča? Vendar nisi babjeveren?»

»Ne, ne, gotovo ne! Saj je le to čudno ujemanje in očitek vesti...«

»Povej mi o ponesrečenju kaj več! Na kak način se je zgodila nesreča?«

Na, tukaj čitaj sam... Zapisnik zdravnika na rešilnem oddelku: Smrtna nesreča na cesti ob 9. uri 30 minut. Smrt med prepeljavo...«

»Kedaj? Kedaj?«

Nekaj mi je zagomazelo po hrbtu in me zgrabilo za grlo.

»Ob pol 10. uri?«

S tresočo roko sem odprl zapisnik bolnikov na pisalni mizi in čital: »Ob 10. uri 10 minut zvečer. Neznani moški... vam moram sporočiti, da sem pred pol ure umrl...«

*

Operacija pred 465 leti.

Dne 29. novembra 1930 je minulo 465 let, odkar je izvršil zdravnik na telesu eno najbolj težavnih operacij: odstranitev notrajnih kamnov.

V drugi polovici 15. stoletja je živel v majhnem francoskem mestu Juvisi podeželski zdravnik Germain Colot. Bil je priden ter nadarjen mož, ki je delal razne poskuse, da bi se povspel do uspehov na polju kirurgije. Sreča mu je bila mila, po dolgotrajnem prizadevanju je razvozljajal zagonetko, kako odstraniti iz človeškega telesa s pomočjo noža kamenje, ki povzroča neznozne bolečine. Zdravniku je samo še manjkala priložnost, da bi svojo iznajdbo tudi lahko praktično pokazal. Pa kedo bi se naj bil upal tedaj zdravniku za poskušnjo pod nož! Na kamnih oboleli so rajši trpeli peklenške muke, nego da bi se bili podvrgli operaciji.

Zdravnik Colot je prišel nekoč v Pariz, da bi marsikaj nakupil za svojo domačo apoteko. V prodajalno za zdravila je pridrvel pariški rabelj in zahteval za enega od zaprtih čudežne vode, ker kriči iz polnega grla in trdi, da ima v trebuhu kamne. Zdravnik je krvniku zagotavljal, da je čudežna voda za obkladke sleparija. Naj pusti njega v ječo, da bo bolnika preiskal in mu tudi z nožem odstranil kamne. In ker je prejel ječar še napitnino, sta bila z zdravnikom kmašu pri bolniku, ki je neznansko tulil in trdil, da so že tudi drugi zdravniki ugotovili, da trpi na kamnih, ki mu tičijo bogznaj kje v notrajnosti trebuha. Kaznjenec je bil lovski tat in Colot je ugotovil kamenje.

Po prepoznanju bolezni je zdravnik razložil bolniku, naj se odloči: Zaradi lovske tatvine bo itak umrl čez par dni pod krvnikovo roko. Ako pa dovoli njemu, mu bo on odstranil z nožem kamne in povrh mu še bo izposloval pomiloščenje pri kralju. Samo obsebi umevno je, da se je smrti zapisani odločil za zdravnikov predlog.

Koj za tem se je podal Colot k francoskemu kralju Ludviku XI., mu razložil zadevo s svojo iznajdbo in ga zaprosil za pomiloščenje kaznjence, ako mu res ne umrje pod nožem. Ko si je ogledal kralj vse za operacijo potrebne instrumente, je vzel papir in lastno

Naša povest v prihodnjem letu: Januš Golec: »Guzaj«.

ročno pomilostil lovskega tatu, če bo prestal operacijo.

Drugi dan je prišel Colot v jetnišnico s tremi pomagači. Kaznjence so položili na mehko ležišče in ga prenesli iz ječe v svetlo sobo. Pomočniki so bolniku zvezali roke ter noge in ga tiščali z vso silo na posteljo. Zdravnik je izvršil operacijo med nepopisnim kričanjem bolnika. Med krvavim poslom je opravljal benediktinec molitve. V predsobi, kjer se je vršila operacija, je bilo zbrano vse polno občinstva: razni znanstveniki, zdravniki, menihi in vitezi, ki so poslušali skozi zaprta vrata grozno tulenje bolnika. Vse je čakalo s strahom na izid rezanja po človeškem trebuhu. V primeroma kratkem času je odprl Colot vrata. Njegov obraz je bil rdeč, pot mu je curljal s čela. Držal je nož v okrvavljeni roki in rekel: »Posrečilo se je, bolnik je ostal pri življenju, je rešen groznega trpljenja in bo zapustil Pariz kot — prost mož.«

Vse je častitalo zdravniku in poseben odposlanec je javil posrečenje operacije kralju. Lovski tat je res popolnoma ozdravil in Colot je dobil dovoljenje za izvrševanje opisane operacije, koje tajnosti ni izdal svojim stanovskim tovarišem. Colot je ohranil vršenje operacije kamnov le za člane svoje rodbine. Za njim je bil nastavljen od kralja Henrika II. Lovrenc Colot kot kraljevi rezač kamnov in tajnost te operacije je ostala v družini Colot do Franca, ki je umrl leta 1706. Colotom je sledil glede operacije kamnov Tolet, a tedaj je že znanost toliko napredovala, da je postala Colotova tajnost znana vsem boljšim kirurgom.

*

Kralj in kmet.

V dolini reke March med mestoma Pressburg in Trenčín leži kraj Maast. Vaščani so zelo premožni. Kmetice oblečejo v nedeljo, ko grede k službi boljji, po 12 spodnjih krih in se jim bliščijo na prsih briljantne zaponke. Po dnevu kidajo gnoj, zvečer si umijejo roke z dišečo kolinsko vodo. Kmetje iz vasi Maast igrajo po zimi karte. Ako se snidejo bogatejši posestniki, ne igrajo za denar, ampak za konje. Koliko krat se zgodi, da pelje oni, ki je pri igri zgubil, drugo jutro po 10 konj v hlev zmagovalca.

V tej vasi so živeli posestniki, ki so se pisali Fusek. Niso bili že več kmetje, pač pa nekaki graščaki, ki so redili po 150 krav in je sedelo za mizo 30 hlapcev.

Najbogatejši iz družine Fusek je bil Janez. Vsako leto se je podal v Karlove vare na letovišče. Obut je hodil v škornjih, nosil je kmečko kratek jopič in so ga tudi fotografirali, ko se je izprehajal po šetališču z mustačastim gospodom. To sliko so objavili tedaj vsi ilustrirani listi od Dunaja do Londona. Gospod z brki, ki se je najrajši

razgovarjal s kmetom Fusekom, je bil princ Waleški in poznejši angleški — kralj Edvard VII.

Omenjena slika je visela zelo povečana tudi na steni Fusekove hiše, na katero je kazal kmet vsakemu s povdarkom, češ: »Ta le na fotografiji je moj prijatelj iz Angleške in je še pristavil: »Je obenem tudi cesar Indije.«

Na razna uprašanja o neverjetnem prijateljskem razmerju je še dostavljajal bahavo: »Ni nič bogatejši od mene. Jaz posedam 30 parov konj, on cesar Indije, mi je sam pravil v Karlovih varih, jih ima le 20 komadov.«

Janez Fusek je poslal, ko je umrl kralj Edvard, v slovaškem jeziku sožalnico v Windsor. V pismu je stalo dobesedno: »Škoda za visokega gospoda. Bil je prav prijeten človek in se je nekoliko razumel na konje.«

Janez Fusek je te dni umrl v starosti 80 let.

*

GOSPODARSTVO Gospodarska obvestila.

»Rekord« lepljive drevesne pasove dobite v glavni zalogi I. Videmšek, Maribor, Koroščkova ulica 36. 1497

Zadružni tečaji. Velik napredek zadružništva nujno zahteva, da dobi zadružništvo vedno več sposobnih zadružnih delavcev. V to svrhu se je vršil 9. t. m. tečaj za nadzorstvo v Mariboru, katerega se je udeležilo 50 članov nadzorstva iz okrožja Maribor. V torek 16. t. m. se je vršil tečaj za nadzorstvo v Celju, v četrtek 18. t. m. pa tečaj za nadzorstvo v Murski Soboti. Po Novem letu se bodeta vršila dva pet dni trajajoča tečaja za tajnike zadrug v Mariboru in Murski Soboti. V vseh tečajih predavajo nadrevizor Pušenjak in revizorja Ignacij Tirš in A. Urbanija.

Člane živinorejske zadruga v Slov. Gradcu in tudi druge posestnike živinorejce slovenjgraške okolice vabimo na kratek tečaj, ki se bo vršil v Zadružnem domu v Slovengradcu v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 10. uri radi točnega izvajanja mlečnostne kontrole ter vodstva rodevnika. Poročal bo banovinski kmetijski uradnik gospod Wernig in bo razkazoval in pojasnjeval tudi posestniški sin Schöndorfer.

Zadruga za refo perutnine v Mariboru priredi izlet v Wagno pri Lipnici v svrhu ogleda tamošnjega avstrijskega državnega kokošjega vzrejališča. Kdor se za take naprave zanima, naj prijavi svojo udeležbo najpozneje do dne 27. t. m. na naslov: St. Snuderl v Studencih pri Mariboru, Slomškova ulica št. 17, in vpošlje obenem potni list v svrhu oskrbe avstrijskega vizuma, ki stane za udeležence s poštnino vred 1 Din. Izlet se vrši eno prihodnjih nedelj, ki se še naknadno določi in objavi. Odhod bo zjutraj ob 7.40 od glavnega kolodvora v Mariboru, povratek pa popoldne ali zvečer.

Ljutemerska sadjarska in vrtnarska podružnica ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo dne 21. t. m. zjutraj po 8. maši v 4. deškem razredu z običajnim sporedom. Pridite vsi člani in prijatelji sadjarstva, ker imamo v razgovoru važne zadeve. — Predsednik.

Laško. Cena goveji živini kakor tudi svinjam je še vedno padajoča. Lepo volit imajo ceno kvečjemu še po 8 Din žive vage. Krave za mesarje imajo pa seveda še veliko nižjo ceno. Istotako je tudi s svinjami. Kljub temu pa so cene mesu še vedno iste kot so bile prej, namreč govejega po 18 Din in sicer samo prvovrstnega, ker drugovrstnega mesa po nižji ceni ni pri mesarjih nič na prodaj, ampak samo prvovrstno volovsko meso, akoravno se koljejo tudi krave. Gospodje župani in na sreskem načelstvu naj bi se za to zadevo malo pobrigali. Imamo upanje, da bo to zadostovalo, sicer bo treba pod vzeti druge korake, oziroma se obrniti na višje oblasti. Od kmetove škode ni potrebno, da bi imelo dobiček samo par ljudi. Letošnje jesen se na naših železniških postajah naklada precej manj lesa kot prejšnje leto ter ne gre več tako kot je šlo prej in so cene precej padle. Sicer pa so marsikje gozdovi celo že preveč izsekani.

*

Vprašanja in odgovori.

F. J. v Č.

Na mojem travniku raste sam vouk, kako bi ga iztrebil?

Odgovor:

Iz vprašanja ne moremo posneti, kateri plevel raste na vašem travniku, ker nam pod imenom vouk ni znana nobena rastlina. Domnevamo, da gre za lošec, ki se na nekaterih travnikih silno razmnoži. Ker pravite, da raste »sam vouk«, mora biti travnik zelo zanemarjen in je bil gotovo zadnje čase ali pa že kedaj poprej slabo pognojen. Na vsak način bo najbolje, da travnik sedaj pred zimo preorjete in sejete 2 leti ali pa vsaj 1 leto kako okopavino, ki jo morate pridno pletiti, da zatrete plevel, nato pa še le na novo zasejete travno mešanico.

A. W. v Sp.

Ali res dobi poljedelsko ministrstvo na račun reparacij 3000 škropilnic? — Kje se dobijo in po kakšni ceni?

O Božiču bo 8 strani božične priloge in 8 strani slik!

Odgovor:

Tudi mi smo slišali, da dobi kmetijsko ministrstvo večje število sadnih škropilnic na račun reparacij. Da-li se bodo razdelile tudi sadjarjem v dravski banovini, nam ni znano. Izvolite se obrniti po informacije naravnost na kmetijski oddelek kralj. banske uprave v Ljubljani. Hkrati vprašajte, kaj je z navedenim prispevkom za pospeševanje sadjarstva.

J. J. v Zg. P.

Imam vrt, v katerem drevesa hiraajo eden za drugim. Za skorjo je vse polno malih črvov, ki razjedajo skorjo, da se olup. Kaj naj storim proti tem škodljivcem?

Odgovor:

Črvi, katere ste našli pod skorjo sadnih dreves, so ličinke hrošča zalubnika. Zalubnikov je več vrst in iz vašega spisa ne moremo posneti, za katero vrsto gre. Na splošno se zalubniki lotijo najraje slabotnega drevja, katerega primanjkuje hrane. Priporočamo vam, da vse napadene, bolehe in napol suhe veje v zimskem času temeljito iztrebite in sežgete, s čimer boste uničili škodljivce z zalego vred. Do polovice suho drevje, ki nudi zajedalcem varno skrivališče, spravite takisto čim prej iz sadovnjaka. Preostalo drevje zagnojite hkrati prav izdatno s hlevskim gnojem ali z umetnimi gnojili, narkar bo škoda kmalu izravnana, predpostavljajoč seveda, da že ni prepozno in se niso zalubniki preveč razširili.

Družinska pratika za leto 1931

a podoba Sveta družine že doblite vsapovsod. Segajte pridno po njej, ker je res nekaj prav praktičnega. 1350

Pokončavanje sadnih škodljivcev.

(Opis in način pokončavanja.)

Glede škodljivcev sadnega drevja razločujemo živalske in rastlinske škodljivce. Boj proti škodljivcem bo uspešen, ako bomo tudi poznali vsaj posamezne najnevarnejše škodljivcev njih življenje ter pogoje za razmnoževanje. Le na ta način nam bode mogoče zatirati jih z uspehom s sredstvi, katere nam nudi sodobna tehnika in industrija na podlagi dolgoletnih praktičnih izkušenj in opazovanja.

Razmnoževanje škodljivcev na sadnem drevju pospešujejo razne okolnosti, kakor n. pr. neodgovarjajoča zemlja, neprikladne vrste drevja, prepogosto nasajanje drevja, neprimerno gnojenje ter končno popolno zanemarjenje. Snaženje v času, ko se nahaja drevo v takozvanem sočnem miru, uporaba brambnih sredstev ter pravilna nega nam bodo ohranili drevje odpornejše, zdravo ter zagotovili ne le obilen, ampak tudi zdrav in lep pridelek.

Predno preidemo na nekatere naših najnevarnejših živalskih škodljivcev, bi še omenili, da so samice večine teh škodljivcev brez kril, da torej lezejo po drevju. Boj velja torej v prvi vrsti samicam, ki skrbje za razmnoževanje.

1. Mali zmrzlikar.

Mali zmrzlikar je metuljček in sicer je samec krilat, med tem ko ima samica le štiri kratke izrastke, torej ne more leteti po zraku, pač pa ima zelo močno razvite tri pare krepkih nog, ki ji omogočajo, da po deblu prav hitro teče. Poletje preživi zmrzlikar zabubljen v zemlji. Po prvih jesenskih mrazovih od oktobra do tja do januarja — razna opazovanja so to že dokazala — pridele zmrzlikar v mraku na površje zemlje, samec odleti, samica pa hiti na bližnje drevo, kjer leze po deblu navzgor v vršičje. Na deblu se vrši oploditev, nakar poleže samica med po-

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

Preiskavo je vodil v Gradcu vladni komisar Maurer. Ker se je grof Thurn svobodno kretal, se je seznanil s komisarjevo soprogo. Hotel jo je pridobiti za to, da bi vplivala na svojega soproga, naj vodi preiskavo njemu v prid. S svojim ljubeznivim obnašanjem napram ženskemu spolu je dosegel, da se je soproga vladnega komisarja zaljubila vanj. Kar se mu ni posrečilo pri hčeri mestnega pisarja Jakoba Kodra v Mariboru, to je dosegel sedaj. Pregovoril je komisarjevo soprogo, da je v neki noči zbežala z njim iz Gradca v največje presenečenje vladnega komisarja Maurerja. Ko je ta nekega jutra pogledal, kje bi bila soproga, je ni bilo nikjer. Hkrati mu je tudi sodni sluga javil, da je izginil grof Thurn neznan kam, predno mu je mogel izročiti vabilo k zaslišanju.

52

Ubežnika sta nevirano prišla na Beneško, kjer sta ostala nekaj časa v samotnem gradu.

S tem pa si je grof Thurn sam izkopal grob. Po daljšem zasledovanju so ju vjeli ter odvedli v Gradec. Grofa Thurna so zaprli na Schlossbergu. Začele so se pravde zoper njega zaradi veleizdaje, ropov, umorov in nasilstev. V koliko so se končale z obsodbami, se iz listin ne da dognati. Grof Thurn je ostal v zaporu celih 18 let in umrl meseca marca 1689.

Vsekako se mora reči, da je bil od vseh zarotnikov za cesarja in državo najmanj nevaren. Dokazano je bilo le, da bi moral ob izbruhu upora izročiti obmejne trdnjave na Goriškem Beneški republikli.

Ali pa je imel tudi resno voljo, izvršiti dano mu nalogo, se ne more ugotoviti. Najbrž se je pridružil zarotnikom iz sebičnih namenov, da bi ostala nekaznovana njegova številna zločinstva, če se zarota posreči. Čutil je namreč, da je bila mera njegovih zločestev polna ter da mora priti kazni.

Obsodba in ječa sta ga torej zadeli radi raznih nepolitičnih hudodelstev, ki so zahtevala zadoščenje.

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskavnice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 6

Cekov. račun št. 10.602

Telefon interurb. št. 213

